

Assumpció Martínez Marquès
Oficina de Gestió Ambiental Unificada de
Barcelona
Aragó, 244-248
08007 BARCELONA

Senyora,

Em plau trametre-li annex l'informe relatiu a la consulta per determinar l'abast d'avaluació d'impacte ambiental del PLA ESPECIAL DE RECUPERACIÓ DE L'OBSERVATORI DEL TURÓ DE L'HOME, T.M. de Fogars de Montclús (OTAABA20150076 - URB 110/15), emès per la Gerència de Serveis d'Espais Naturals en resposta a la vostra sol·licitud.

Aprofito l'avinentesa per saludar-vos cordialment.

El gerent de Serveis d'Espais Naturals

Diputació
Barcelona

Àrea de Territori
i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Espais Naturals

Jordi Bellapart i Colomer

Barcelona, 30 de setembre de 2015

INFORME URBANÍSTIC

Data	3/9/2015
Expedient	S50880
Interessat	Servei Meteorològic de Catalunya
Indret	Turó de l'Home
Municipi	Fogars de Montclús

Objecte de l'informe

L'Oficina Territorial d'Acció i Avaluació Ambiental (OTAA) de Barcelona ens ha fet a mans els documents "Avanç de Pla especial urbanístic autònom" i "Document inicial estratègic". Aquests tenen per objecte emparar la implantació d'un Centre de Referència de la Meteorologia a Catalunya (CRMC) en el cim del Turó de l'Home, i l'objecte d'aquesta tramesa és la consulta per a l'emissió del document d'abast de l'estudi ambiental estratègic de conformitat amb el què estableix la legislació urbanística i ambientals vigents.

Aquest informe s'emet a l'empara de les determinacions normatives del *Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc del Montseny*¹, promogut per les Diputacions de Barcelona i Girona, aprovat definitivament l'11 de desembre de 2008 i en vigor des del 30 de gener de 2009, el mateix dia de la publicació de la resolució del conseller al DOGC.

Descripció de la proposta

Fitxa urbanística

T.M.: Fogars de Montclús
Referència cadastral Polígon 2 – Parcel·la 43

Qualificació segons NNSS de Fogars de Montclús

Sòl no Urbanitzable (SNU)
Clau a2, Parc Natural

Qualificació segons Pla Territorial metropolitana de Barcelona

Categoria: Sòl de protecció especial
Subcategoria: Espais de protecció especial pel seu interès natural i agrari

Qualificació segons Pla especial del Parc del Montseny

Zona Alt Interès, Natural, Ecològic i Paisatgístic
ATP (Àrea de Tractament Paisatgístic) Turó de l'Home

Altres proteccions

PEIN – Massís del Montseny
Decret 105/1987, de 20 de febrer, pel qual es declara Parc Natural el massís del Montseny
Xarxa Natura 2000
LIC ES5110001
Pla director del Turó de l'Home**

L'objectiu de l'expedient que ens ocupa és emparar legalment la implantació el CRMC adscrit al sistema d'equipaments comunitaris, atès que actualment aquest fet no el contemplem ni el planejament urbanístic ni el territorial. El promotor tant de la formulació del pla especial urbanístic com de la futura construcció del CRMC és el Servei Meteorològic de Catalunya (SMC).

¹ En el present informe s'utilitzen les expressions abreujades *Pla especial del Parc del Montseny* o *Pla especial*

En el document s'analitza la compatibilitat de la futura formulació del planejament urbanístic d'aplicació, tant general (NNSS), planejament derivat (Pla especial del protecció del Parc del Montseny), es fa una justificació de la conveniència de formular un pla especial urbanístic autònom (PEA) en els termes que es transcriuen tot seguit:

"Aquest document no s'ha d'entendre com un pla especial de desenvolupament de les directrius del Pla Especial de protecció, sinó que es tracta d'un pla especial autònom per a la implantació del CRMC com a dotació del Parc, no inclosa en el planejament territorial o urbanístic, per formar part del sistema d'equipaments comunitaris d'interès general, la qual cosa no evita que reculli aquelles especificacions que el Pla Especial de protecció va establir per a l'entorn del Turó de l'Home i que es puguin entendre vinculades a la nova edificació i a l'adequació del seu entorn més proper així com de la seva accessibilitat, a més d'establir les determinacions necessàries per regular les característiques de l'ús, activitat i construcció del CRMC així com les mesures correctores i condicions de caràcter urbanístic exigibles."

Altrament, el Document Inicial Estratègic (DIE) constitueix l'informe ambiental preliminar, en què s'exposen els vectors ambientals presents a l'àmbit d'actuació i té per objectiu realitzar l'anàlisi ambiental prèvia dels diferents instruments de planejament d'aplicació, que haurà de servir de base per a que els promotors del pla iniciïn el procediment d'avaluació ambiental estratègica (AAE).

El DIE, després d'enumerar d'una manera força exhaustiva les determinacions generals d'un conjunt de normatives i d'instruments del planejament aplicables al CRMC, adopta una selecció d'objectius i criteris ambientals que se'n deriven i que no són, en general, més que una síntesi dels aspectes normatius el compliment dels quals cal garantir, com no pot ser d'altra manera, en el supòsit del desenvolupament del Pla especial proposat i de la construcció i intervencions en l'entorn que planteja.

Es descriuen les alternatives proposades:

Alternativa 0. aprofitar l'edifici actual amb un centre de meteorologia més senzill

Alternativa 1. Enderrocar l'edifici existent i no fer centre de meteorologia

Alternativa 2. Enderrocar l'edifici existent i fer centre de meteorologia en un altre emplaçament

Alternativa 3. Enderrocar l'edifici existent i construir l'edifici projectat

El DIE conclou que l'alternativa 3 (Enderrocar l'edifici existent i construir l'edifici projectat) és la que dona una millor resposta als objectius del PEA, *"al crear un centre de meteorologia modern, amb tots els criteris d'ecoeficiència i de sostenibilitat de la qualitat ambiental de la zona requereix, a més de millorar l'impacte paisatgístic del centre actual al integrar el seu disseny, mimetitzant l'entorn."*

Fonaments de dret

El present informe s'emet d'acord amb allò que disposen els articles 10.2 i 17.1 del Pla especial del Parc natural del Montseny que determinen que qualsevol instrument urbanístic, projecte tècnic, llicència, autorització, actuació específica o activitat a desenvolupar a l'àmbit del Pla requeriran l'informe preceptiu de l'òrgan gestor del Parc del Montseny previ a l'obtenció de la corresponent llicència municipal. La regulació normativa aplicable a la proposta que s'informa, és la següent:

Regulació general de les ZAINEP

144.1 La Zona d'alt interès natural, ecològic i paisatgístic engloba un conjunt de peces territorials de valor natural notable que justifiquen un grau de protecció elevat i la intervenció activa per assolir els objectius de conservació. S'hi inclouen ecosistemes, hàbitats, comunitats o espècies de gran interès, i terrenys que són especialment vulnerables a l'erosió del sòl o a la degradació dels seus valors botànics, faunístics, ecològics, hidrològics o paisatgístics, atès que aquesta zona conté elements singulars el deteriorament dels quals pot considerar-se difícilment recuperable. L'objectiu és la conservació i millora dels ecosistemes i la biodiversitat.

144.3 A la Zona d'alt interès natural, ecològic i paisatgístic no s'admet la implantació de nous equipaments, llevat de les dotacions del Parc previstes en el present Pla especial.

Regulació específica de les ATP (Àrea de Tractament Paisatgístic)

Art. 160.2.a) L'àrea de tractament paisatgístic es defineix sobre peces del territori que, per ser fàcilment accessibles amb cotxe des de la xarxa viària bàsica i per la seva localització dins del Parc -a prop de punts culminants, inici d'itineraris excursionistes o destinacions en si mateixes per les activitats que acullen- constitueixen paratges amb ús de lleure intensiu i que requereixen un tractament funcional i paisatgístic integrat amb la finalitat d'acomodar i mitigar els efectes de la freqüentació que suporten.

Art. 162.2 A les àrees de tractament paisatgístic, segons la finalitat definida a la Memòria i d'acord amb la seva morfologia i la zonificació del Pla, es permet la restauració paisatgística i l'arranjament del paratge amb l'objectiu d'adequar-lo a l'ús públic com a àrea d'esbarjo o de picnic a l'aire lliure, com a mirador o com àrea d'aparcament. Per a l'arranjament del paratge d'acord amb la funció concreta que li assigna el Pla especial, s'admet la construcció de fonts i de petites edificacions auxiliars -com punts d'informació, aixoplucs o elements d'observació de fauna-, el condicionament i equipament d'itineraris i la instal·lació de mobiliari i de senyalització informativa.

162.4 L'edificabilitat en les àrees de tractament específic, en qualsevol de les seves categories, es considerarà exhaurida d'acord amb les determinacions del present Pla especial i, si fos el cas, amb les que determinin els plans d'ordenació urbanística del municipi corresponent.

162.5 Amb caràcter general, sigui quin sigui el tipus d'intervenció, haurà de prevaler el sentit general de l'àrea de tractament específic -expressats per a cadascuna d'elles a la Memòria del Pla- i la idoneïtat paisatgística de l'actuació.

Previsions per l'ATP del Turó de l'Home i Puig Sesolles (Memòria de Redacció del Pla especial de protecció del Parc del Montseny)

L'ATP del Turó de l'Home i Puig Sesolles es troba en procés de recuperació paisatgística, tanmateix encara subsisteixen edificacions i instal·lacions tècniques que comporten un impacte sever. En conseqüència l'objectiu principal de les actuacions haurà de ser la restauració, l'eliminació de tots els elements discordants que estiguin en desús i alhora ordenació de l'ús públic al cim.

Pel que fa a aquest últim punt s'haurà d'organitzar l'acollida i el trànsit d'un nombre considerable de visitants. Això pot comportar les actuacions següents:

- Restauració i naturalització màxima de tot aquest àmbit, que comporta l'enderroc i supressió de totes aquelles estructures i instal·lacions que no compleixin una funció d'utilitat pública.

- *Tractament paisatgístic específic del cim del turó de l'Home, que pot comportar la instal·lació d'algun element commemoratiu del primer observatori meteorològic de muntanya, emplaçat en aquest indret als anys trenta, així com la instal·lació d'un mirador o taula d'orientació.*
- *Habilitació d'una petita àrea d'aparcament, per a un nombre reduït de vehicles (no autocars), i d'una àrea d'aparcament més gran a Plana Amagada, per tal que pugui operar com a punt de regulació de l'accés motoritzat.*
- *La implantació d'un aixopluc per a grups i d'un quiosc d'informació per als serveis del Parc a Plana Amagada.*
- *Tractament paisatgístic de la pista asfaltada d'accés al cim.*
- *Definició i senyalització d'itineraris i elements paisatgístics d'interès.*
- *Implementació de mesures de protecció dels hàbitats, comunitats vegetals i espècies de flora i fauna d'especial interès.*

Creació de nous equipaments

Art. 112.3 Pel que fa a la qualificació de nous sistemes urbanístics, els planejaments urbanístics municipals que es formulin hauran de tenir en consideració que el Parc del Montseny està sotmès a un règim de protecció especial, per la qual cosa seran incompatibles totes aquelles actuacions d'edificació o de transformació de sòl que puguin constituir una amenaça per als seus sistemes ecològics o el seu paisatge.

Art. 112.4 El desenvolupament dels sistemes urbanístics haurà de ser compatible amb els objectius definits a l'article 2 (objectius del Pla Especial) del text normatiu i coherent amb les determinacions que el present pla especial estableix per a les àrees en règim de sòl no urbanitzable.

I pel que fa explícitament als equipaments comunitaris;

*Art. 117.2 Els usos als quals s'adscriu un equipament seran els adequats a la seva localització dins del Parc del Montseny i **compatibles amb les característiques i determinacions de la zona del Pla especial en la que es planteja la seva implantació.** En aquest cas, àrea de tractament paisatgístic (ATP) dins de la zona d'alt interès natural, ecològic i paisatgístic (ZAINEP).*

Protecció ambiental

El Pla especial del Parc del Montseny estableix les condicions per a una protecció ambiental adequada basant-se, d'una part, en consideracions pròpies, i d'una altra, per remissions a normatives sectorials diverses. Els aspectes regulats són els següents:

- Protecció de la gea –art. 49– (*Inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya*)
- Protecció dels recursos hídrics, dels cursos d'aigua i de les riberes –art. 50–,
- Protecció de la flora i la vegetació –art. 51–, (*art. 4 i 10 de la Llei d'espais Naturals*)
- Protecció dels hàbitats dels interès comunitari i amenaçats –art. 52–,
- Protecció de la fauna salvatge –art. 53–,
- Protecció de la connectivitat ecològica –art. 54–,
- Protecció del paisatge –art. 56–,
- Protecció de la contaminació lluminosa –art. 57– (*Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenat per a la protecció del medi nocturn*)

- Protecció contra la contaminació acústica –art. 58–. (*Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica*)

Consideracions normatives

A la vista dels documents analitzats i dels fonaments de dret exposats anteriorment, es fan les següents consideracions, tant des de l'enfocament urbanístic com des de l'ambiental atès que malgrat la consulta la realitza l'OTAA, no es poden obviar que existeixen consideracions de caire urbanístic que són especialment rellevants a l'hora d'analitzar el procediment que el SMC vol endegar.

Consideracions urbanístiques

El planejament general municipal no reconeix l'existència de l'observatori ni contempla en aquest àmbit la qualificació dels terrenys dins el sistema d'equipaments, i el Pla especial de protecció del Parc del Montseny –instrument de planejament derivat d'abast supramunicipal- preveu per l'ATP referida l'enderroc de totes aquelles instal·lacions que no compleixin una funció d'utilitat pública (com és el cas de l'antic observatori, atès que el propi SMC va optar per instal·lar una nova estació automatitzada meteorològica dins el recinte de l'estació de telecomunicacions del Puig Sesolles). En aplicació de l'art. 108 del Text refós de la Llei d'Urbanisme (TRLUC), el fet que que l'antiga edificació estigui subjecte a enderrocament comporta que es trobi en situació de **fora d'ordenació**, i per tant, que la seva desaparició anul·li qualsevol dret edificatori a posteriori.

La formulació d'un PEA és incompatible amb les determinacions normatives del Pla especial de protecció del Parc del Montseny per contravenir els art. 117.3, 144.3, 162.4 i 162.5, i per tant vulnera el principi de jerarquia normativa que fixa l'art. 13 del TRLUC.

El preàmbul de la Llei 3/2012, de modificació del TRLUC, expressa: "*...els plans especials urbanístics autònoms resulten instruments de planejament més àgils i eficients per a implantar noves infraestructures bàsiques tendents a cobrir necessitats immediates no previstes en el planejament territorial o el planejament urbanístic general, que no pas la modificació d'aquest planejament, sense que els elements fonamentals de l'estructura general definits pel planejament urbanístic general se'n ressentin ...*". Entenem que l'objecte de la formulació del PEA incideix, a diferència de la tesi que defensa el document, en modificacions fonamentals en les previsions i determinacions que per a aquesta àrea en concret i per a les àrees de tractament específic en general determina el Pla especial de protecció del Parc del Montseny. Cal tenir present que el planejament urbanístic general dels tots els municipis afectats pel Pla especial de protecció s'ha d'adequar a les determinacions d'aquest darrer a l'empara del que determina la disposició addicional segona.

Consideracions ambientals

A banda de las consideracions urbanístiques precedents, s'analitza també el Document Inicial Estratègic (DIE), als efectes que preveu l'article 6.1 b) de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, que determina la necessitat de sotmetre al procediment d'avaluació ambiental estratègica aquells plans i programes que afecten espais de la Xarxa Natura 2000, i l'article 18.1 de la Llei 6/2009, del 28 d'abril, d'avaluació ambiental de plans i programes, que determina les consultes sobre l'abast de l'informe de sostenibilitat ambiental.

En el DIE es reconeix que l'àrea del Turó de l'Home és una àrea d'alt interès per a la flora i les comunitats vegetals, d'alt valor paisatgístic i simbòlic i un indret en el que conflueixen quatre figures de protecció: Parc natural, Espai d'interès natural, Lloc d'interès comunitari (LIC) i Espai protegit pel Pla especial de protecció. Amb tot, malgrat aquesta **alta qualificació com a espai especialment protegit**, el document no valora aquest fet i fracciona l'àrea objecte de l'estudi en funció dels elements que facin possible una valoració amb un major detall i cercant, en definitiva -i així es manifesta al document- la possibilitat de "deixar ben definides aquelles zones on la sensibilitat és més baixa".

Atès que s'aplica aquesta valoració als sectors més alterats per l'acció humana, aquells que havien estat objecte en el passat d'edificacions, instal·lacions tècniques i infraestructures, el resultat és que la construcció del CMRC tindrà un impacte reduït perquè s'implanta en una zona de baixa sensibilitat ambiental. Tanmateix no es pren en consideració que l'abandonament i desús de gran part d'aquestes instal·lacions i infraestructures, en primer lloc la base militar, però també un conjunt d'antenes fora de servei o el propi observatori meteorològic i la pista d'accés, han ofert la possibilitat d'avançar en la restauració del paisatge original, corregint els processos de pèrdua de la coberta vegetal i d'erosió del sòl. Així s'ha fet allà on s'ha pogut actuar, doncs aquest ha estat l'objectiu bàsic de la gestió del Parc en aquesta zona i, en tot cas, l'argument de consolidar l'artificialització sustentat en que encara subsisteix un sector significativament modificat per l'acció humana, resulta contradictori amb aquesta voluntat de restauració de la zona més elevada del massís del Montseny.

Finalment, aquest mateix apartat del document conclou que, incrementant l'escala de la valoració, els espais naturals de protecció especial mereixen, en la seva integritat, la consideració d'àrees amb una sensibilitat ambiental molt alta. Aquesta valoració és difícilment compatible amb la construcció d'equipaments de nova planta, a menys que es justifiqui que l'interès públic derivat del servei que pot prestar el nou equipament, és superior al derivat de la conservació d'aquests espais naturals rigorosament protegits.

En conseqüència a l'hora de determinar l'abast de l'avaluació de l'impacte ambiental que pot comportar l'enderroc de l'edificació existent i la construcció d'una nova edificació, per tal de dur a terme el projecte de creació del centre meteorològic, objecte d'aquest informe, no és procedent fragmentar la valoració ambiental de l'indret afectat pel projecte, al·ludint a l'artificialització ja existent i cal tenir present que l'actuació que es proposa s'implanta en una zona, en la que recauen diverses figures de protecció (Parc Natural, EIN, Zona d'Alt Interès Natural, Ecològic i Paisatgístic del Pla especial de Protecció i Xarxa Natura 2000 d'interès comunitari) i, a més, en un espai supraforestal, escassament representat en el massís del Montseny, per la qual cosa, **cal considerar que es tracta d'una zona de sensibilitat molt alta.**

Així doncs, l'emplaçament de l'actuació en una zona altament protegida i de molt alta sensibilitat ambiental **requereix un elevat i exhaustiu nivell de concreció i un ampli abast**, en relació amb els continguts de l'estudi ambiental estratègic, assenyalats en l'annex IV de la Llei 21/2013, i els continguts de l'informe de sostenibilitat ambiental que s'assenyalen en l'annex 3 de la Llei 6/2009 tant pel que fa a la determinació de possibles impactes i mesures correctores, com de l'estudi de les alternatives analitzades, com, finalment, de la justificació de l'interès públic que empara el projecte.

En tot cas, a banda del que ja s'ha expressat en el paràgraf anterior, en relació amb els continguts de l'estudi ambiental estratègic i de l'informe de sostenibilitat ambiental, cal dispensar una atenció especial als aspectes següents:

- Estudi complet de les alternatives que permeti valorar l'alternativa "zero", tal com es defineix a l'article 2 j) de la Llei 6/2009, entesa no com fa el DIE, com la no realització del pla, sense cap actuació addicional, sinó tal com preveu el Pla especial de protecció del Parc en la seva redacció actualment vigent, com l'enderroc de l'edificació actual en desús i la restauració del medi natural (alternativa 1 del DIE, no valorada), en front de l'alternativa escollida, valorant, d'una banda els beneficis ambientals de la restauració del cim del turó de l'Home i, de l'altra, l'interès públic de l'actuació projectada, en termes ambientals i socials. D'altra banda, caldria incorporar, també, a l'anàlisi exhaustiu de les alternatives, l'alternativa 2 del DIE (no valorada), consistent en un canvi d'ubicació del centre projectat, enderrocant l'edifici actual i restaurant el cim del turó de l'Home, sobretot considerant que l'any 2010, el propi Servei Meteorològic de Catalunya, va ubicar l'estació meteorològica automàtica al cim veí del Puig Sesolles.
- Descripció dels valors ambientals, dels possibles impactes i de les mesures correctores, en relació amb el règim de protecció que estableix el capítol tercer del text normatiu del Pla especial del Parc del Montseny, singularment pel que fa a l'article 49, en relació amb la protecció del sòl i la prevenció dels processos d'erosió; l'article 51, relatiu a la protecció de la flora i la vegetació i, d'una manera especial, a les espècies recollides a l'annex 2; l'article 52, de protecció dels hàbitats d'interès comunitari i amenaçats, especialment els enumerats a l'annex 2, en aquest cas, molt particularment els matollars alpins i boreals (codi HIC 4060); l'article 53 de protecció de la fauna salvatge, novament amb especial referència a les espècies de l'annex 2; i l'article 55, que fa referència a la protecció del paisatge i recull una protecció específica per a als punts culminants o els entorns propers dels cims i carenes del massís.
- Avaluació dels possibles impactes i descripció de les mesures correctores en relació amb la construcció i funcionament del centre de referència, abordant d'una manera especial les fases d'enderroc i construcció (moviment de terres, gestió de residus, accés, tipologia de la maquinària, impacte acústic), així com tots aquells aspectes derivats dels usos previstos (habitatge, ús públic i ús científic), en especial en referència als requeriments ambientals (subministraments energètics, gestió de l'aigua, gestió del residus) i a la seva incidència en la freqüentació i mobilitat en la zona considerada.
- Avaluació específica de l'actuació que es proposa pel que fa al tractament de la pista d'accés al cim del turó de l'Home, en l'actualitat en desús.

Conclusions

A la vista dels fonaments de dret i de les consideracions exposades, s'informa en el sentit següent:

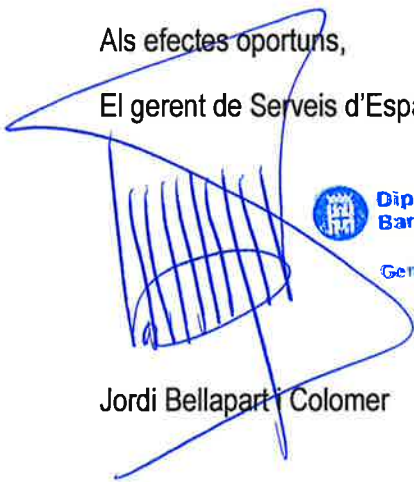
Amb caràcter previ, s'ha de **resoldre la presumpta situació d'incompatibilitat urbanística entre l'avanç de planejament proposat i les determinacions normatives del Pla especial de protecció**. Per resoldre-ho és necessària una modificació del Pla especial de protecció del Parc del Montseny, en primer terme per sotmetre novament al consens del territori la possibilitat d'edificar en

un àmbit pel qual s'havien projectat la seva restauració i naturalització màxima, i en segon terme, per dotar aquesta actuació de la cobertura jurídica necessària. Per tant, entenem que cal sotmetre aquest aspecte a la valoració de la Comissió Territorial d'Urbanisme corresponent.

Pel que respecta a l'avaluació ambiental, estimem que en aplicació de l'art. 6.1.b de la Llei 21/2013, **cal sotmetre el PEA a avaluació ambiental estratègica** per trobar-se dins la Xarxa Natura 2000, en una zona de molt alta sensibilitat ambiental, i **al procediment d'avaluació ambiental**, establert a la Llei 6/2009, **amb l'abast definit en les consideracions d'aquest informe.**

Als efectes oportuns,

El gerent de Serveis d'Espais Naturals

Diputació
Barcelona) Àrea de Territori
i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Espais Naturals

Jordi Bellapart i Colomer